

УДК:658.152:658.589(477)

М. В. Обертайло, аспірант

Одеський державний економічний університет, м. Одеса

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті проведена оцінка стану та динаміки основних показників інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств Одеської області. Проаналізовані дані, що характеризують розвиток промислового виробництва регіону, розглядається місце Одеської області серед інших регіонів України за інноваційною активністю, досліджується структура джерел фінансування інноваційних заходів.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційний розвиток, індекс промислового виробництва, інноваційна активність, джерело фінансування.

Розглядом питань та аналізом проблем, пов'язаних з інноваційно-інвестиційним розвитком займається значна кількість зарубіжних та українських вчених. Серед них: Н. В. Городнікова, С. Ю. Гостева, Л. М. Гохберг, Г. А. Грачева, І. А. Кузнєцова, В. А. Івченко, О. І. Амоша, С. І. Соколенко, Б. А. Маліцький, М. З. Згуровський, М. Ю. Ільченко та інші.

Метою даної статті є дослідження стану інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств Одеської області.

Відношення щодо інноваційного розвитку Одеської області регулюються згідно з Програмою соціально-економічного і культурного розвитку Одеської області, затвердженою рішенням Одеської обласної ради від 29 лютого 2008 року №446-V та «Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області на період до 2015 року» [1, с. 50]. На нашу думку, доцільно буде розпочати дослідження з аналізу розвитку промислового виробництва в області. Цей напрям найкраще ілюструє показник індексу промислового виробництва до попереднього року. Він дозволить прослідкувати динаміку підвищення (або навпаки, зниження) рівня розвитку промисловості. Проаналізуємо дані, представлені в таблиці 1.

Індекси промислового виробництва, % (за даними Державного комітету статистики України) [2]

Об'єкт дослідження	Роки				
	2006	2007	2008	2009	2010
Одеська область	90,7	116,5	127,6	76,8	105,4
Україна	106,2	110,2	96,9	76,1	110,6

Отже, рівень промислового виробництва в 2009 році порівняно з 2008 зменшився в області на 22,2%, а в країні – на 21,9%. Це, звісно, пов'язано з фінансово-економічною кризою. Слід відмітити, що в 2007 році за розвитком промисловості Одеський регіон займав 6 місце серед інших областей, в 2008 – 2 місце, і поступався тільки Черкаській області, а в 2009 році рівень розвитку знизився до 17 місця, в 2010 р. Незважаючи на ріст показників у 2010 р., наша область посідає 19 місце у загальному переліку. Отже, ситуація в промисловості області є складною, як і в цілому в Україні.

Науково-технічною та дослідною роботою в Одеському регіоні займаються наукові підрозділи 19 вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації та Південний науковий центр Національної академії наук України. Центр включає в себе 8 наукових установ, 36 науково-дослідних інститутів, 20 науково-дослідних та науково-технічних центрів, 9 спеціальних та конструкторських бюро, 29 науково-виробничих об'єднань. Кількість працівників наукових установ становить 12,7 тис. осіб [1, с. 50]. Цей показник є значним, зважаючи, що в Одеській області проживає 2392,2 тис. чоловік [2]. Тобто 0,53% всього населення займається науковою працею.

Підкреслимо, що *інноваційна активність організації* характеризує ступінь участі організації у здійсненні інноваційної діяльності в цілому або окремих її видів впродовж визначеного періоду часу. Рівень інноваційної активності підприємства визначається як відношення числа організацій, що здійснюють технологічні, організаційні, маркетингові інновації, до загального числа досліджуваних за певний проміжок часу організацій у країні, області, регіоні тощо [3, с. 483]. За даними статистичних джерел у 2009 р. питома вага промислових підприємств, що впроваджували інновації складала

8,1% (у 2008 – 9,8%), питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової тільки 0,5% (у 2008 р. – 1,3%) [4]. Тобто, інноваційна діяльність промисловими підприємствами області ведеться, але недостатніми темпами. Рівень інноваційної активності є невисоким. Подібна ситуація характерна не тільки для промисловості Одеської області, але й для країни в цілому.

Далі проаналізуємо рівень інноваційної активності промисловості різних областей і країни в цілому. Розглянемо таблицю 2.

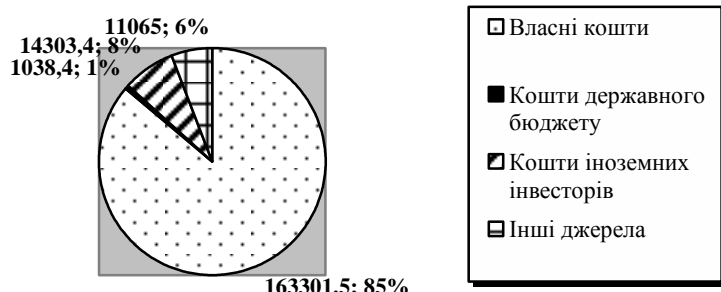
Таблиця 2

Частка інноваційно-активних промислових підприємств, % (за даними Державного комітету статистики України) [2]

Регіон	У загальній кількості промислових підприємств		
	2006	2007	2008
АР Крим	8,6	11,5	13,2
Вінницька	12,5	23,9	16,2
Волинська	7,8	19,8	11,3
Дніпропетровська	10,9	10,8	8,5
Донецька	7,9	10,4	10,5
Житомирська	11,7	10,5	11,4
Закарпатська	10,1	8,8	12,2
Запорізька	8,6	10,8	8,9
Івано-Франківська	12,9	30,6	27,9
Київська	10,0	11,9	12,6
Кіровоградська	11,7	15,8	14,6
Луганська	7,4	11,3	10,2
Львівська	8,4	15,8	12,1
Миколаївська	9,6	8,3	13,5
Одеська	14,6	11,4	11,4
Полтавська	7,4	15,3	11,2
Рівненська	3,1	8,5	11,8
Сумська	4,4	5,2	11,3
Тернопільська	8,3	13,2	16,1
Харківська	18,5	18,0	13,1
Херсонська	12,3	13,6	12,7
Хмельницька	6,5	7,3	4,2
Черкаська	7,5	8,9	11,6
Чернівецька	13,6	17,4	16,9
Чернігівська	10,0	15,5	17,4
Україна	11,2	14,2	13,0

Отже, питома вага інноваційно-активних підприємств в Одеській області є невеликою, і в 2007 році порівняно з 2006 зменшилася на 3,4%, а в 2008 порівняно з 2007- не змінилася. Якщо в 2006 році цей показник по області був вищим за рівень країни в цілому, то в 2007 він почав відставати на 2,8%, а в 2008 – на 1,6%. Необхідно звернути увагу на місце Одеської області серед інших областей за інноваційним розвитком підприємств. Так, в 2006 році регіон посідав 2 місце і поступався тільки Харківській області. В 2007 р. – 14 місце. В 2008 р. – 16 місце.

Далі розглянемо структуру джерел фінансування інноваційної діяльності в Одеській області. Для цього скористаємося інформацією Головного управління статистики в Одеській області [4]. Отримані дані представлені на малюнку 1.

Мал. 2 – Структура джерел фінансування інноваційної діяльності Одеської області у 2009 році

Отже, з наведеної інформації видно, що промислові підприємства в основному використовують для розвитку власні джерела, але ці фонди зазвичай обмежені. Майже відсутня підтримка з боку державного бюджету. Більше ніж 98% коштів спрямовуються у види економічної діяльності, мало пов'язані з інноваціями. Для країни, що обрала для себе курс інноваційного розвитку, це, звісно негативна ситуація. Також спостерігається слабка зацікавленість іноземних інвесторів у вкладанні коштів в українські промислові підприємства. Це цілком зрозуміло, зважаючи на нестабільний політичний стан та низьку віддачу від вкладень в промисловість. Отже, інвестиційне забезпечення промислових підприємств можна назвати нераціональним за структурою та недостатнім за розміром капітальних вкладень.

Таким чином, у статті був досліджений стан інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств. Його можна охарактеризувати, як низький. Показник інноваційної активності в 2008 році складав 11,4% по області, та 13% по країні, при його середньому значенні в країнах ЄС близько 60% [5, с. 6]. Об'єми інвестування в розвиток промислових підприємств є недостатнім, особливо малі суми коштів залучаються у наукову та інноваційну діяльність. Структура джерел капітальних вкладень є невиваженою та нераціональною. Можливо, такий стан речей пов'язаний значною мірою із фінан-

сово-економічною кризою. Маємо надію, що у недалекому майбутньому ситуація у промисловості стабілізується. А поки вченим-економістам необхідно працювати у напрямку створення адаптованої до вітчизняних умов інноваційно-інвестиційної моделі розвитку.

Список використаних джерел

1. Інноваційна діяльність регіонів України. Одеська область / А. П. Заєць, Ю. О. Ільченко, О. Б. Гуленко [та ін.] // Інвестиції та інноваційний розвиток. – 2009. - №2. – С. 50-51.
2. Державний комітет статистики України. Розділ: Статистична інформація. Соціально-економічний розвиток регіонів України (реальний сектор). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Индикаторы инновационной деятельности:2009. Статистический сборник / [Н. В. Городникова, С. Ю. Гостева, Л. М. Гохберг и др.]. – М.: Государственный университет – Высшая школа экономики, 2009. – 485 с.
4. Головне управління статистики в Одеській області. Розділ: Статінформація. Наука та інновації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
5. Власенко С. М. Галузеві інноваційні фонди як інструмент прискореного переходу національної економіки на інноваційну модель розвитку / С. М. Власенко // Інвестиції та інноваційний розвиток. – 2009. - №1. – С. 6-10.

In the article the estimation of the state and dynamics of basic indexes innovative investment to activity of enterprises of the Odessa area was conducted. Also information was analyzed, which characterize development of industrial production of region; the place of the Odessa area among other regions of Ukraine after innovative activity was examined, the structure of sourcing innovative measures was probed.

Key words: innovative investment development, index of industrial production, innovative activity, sources.

3.03.2011 p.